Download more resources like this on ECOLEBOOKS.COM

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

REKENINGKUNDE

EKSAMENRIGLYNE

ÉcoleBooks

GRAAD 12

2021

Hierdie riglyne bestaan uit 27 bladsye.

INHOUD **Bladsy**

1.	**INLEIDING**	**3**
2.	**FORMAAT VAN HALFJAAR- EN JAAREINDEKSAMENVRAESTELLE**	**4**
3.	**EKSAMINEERBARE EN NIE-EKSAMINEERBARE INHOUD**	**5**
4.	**RELEVANTE AFDELINGS VAN DIE KABV VIR REKENINGKUNDE WAT 'N DIREKTE UITWERKING OP DIE OPSTEL VAN EKSAMENVRAESTELLE HET**	**7**
5.	**MOEILIKHEIDSGRADE**	**8**
6.	**SLOT**	**8**
7.	**BYLAES**	**9**
	BYLAE 1: KONTROLELYS VAN REKENINGKUNDE-ONDERWERPE VIR TWEE EKSAMENVRAESTELLE, GRAAD 10–12	**9**
	BYLAE 2: VOORTSETTING VAN SPESIFIEKE BELEIDSMAATREËLS MET BETREKKING TOT SEKERE GRAAD 12-ONDERWERPE	**11**
	BYLAE 3: OPSOMMING VAN DIE JAARLIKSE ONDERRIGPLAN	**12**
	BYLAE 4: GRAAD 12 REKENINGKUNDE: FORMULEBLAD	**13**
	BYLAE 5: VERDUIDELIKING VAN SEKERE ASPEKTE VAN DIE KABV-INHOUD	**14**
	BYLAE 6: VOORBEELDE VAN SPESIFIEKE ITEMS VAN DIE KABV-INHOUD	**18**
	6.1 Aandele met geen pariwaarde	18
	6.2 Terugkoop van aandele	19
	6.3 Verdelings- en Behoue-inkomsterekeninge: Terugkoop van aandele	21
	6.4 Spesifieke identifikasiemetode van voorraadwaardasie	24
	6.5 Gelykbreekpunt (GBP) en Bydrae per eenheid	25

DOWNLOAD MORE RESOURCES LIKE THIS ON ECOLEBOOKS.COM

Download more resources like this on ECOLEBOOKS.COM

1. INLEIDING

Die Kurrikulum- en Assesseringsbeleidsverklaring (KABV) vir Rekeningkunde beskryf die aard en doel van die vak Rekeningkunde. Dit gee leiding aan die filosofie wat die basis is van die onderrig en assessering van die vak in graad 12. Die punte uiteengesit in die KABV het dus 'n beduidende uitwerking op die opstel van Rekeningkunde-eksamens.

Die doel van hierdie Eksamenriglyne is om:

- Duidelikheid te gee oor die diepte en omvang van die inhoud wat in die graad 12 Nasionale Seniorsertifikaat(NSS)-eksamen in Rekeningkunde geassesseer gaan word.
- Bystand te verleen aan onderwysers om leerders doelmatig vir die eksamens voor te berei.

Hierdie dokument gee aandag aan die finale graad 12 eksterne eksamens. Dit behandel op geen vlak die Skoolgebaseerde Assessering (SBA) nie.

Hierdie Eksamenriglyne moet gelees word saam met:

- *Die Nasionale Kurrikulumstelling (NKS) se Kurrikulum- en Assesseringsbeleids-verklaring (KABV):* Rekeningkunde
- Die Nasionale Protokol vir Assessering: *'n Addendum tot die beleidsdokument, die Nasionale Senior Sertifikaat: 'n Kwalifikasie op Vlak 4 op die Nasionale Kwalifikasieraamwerk (NKR) rakende die Nasionale Protokol vir Assessering (Graad R–12)*
- Die nasionale beleid met betrekking tot die program- en promosievereistes van die Nasionale Kurrikulumstelling, graad R–12

2. FORMAAT VAN HALFJAAR- EN JAAREINDEKSAMENVRAESTELLE

Die halfjaar- en jaareindeksamen vir Rekeningkunde bestaan uit TWEE vraestelle van 2 uur vir 150 punte elk. Die aantal vrae kan van 3 tot 5 vrae per vraestel wissel. Daar is geen voorskrifte vir die punte wat per vraag toegeken word nie.

Alle vrae is VERPLIGTEND en moet in spesiale voorbereide antwoordeboeke beantwoord word. Hierdie antwoordeboeke is ontwerp om leerders met tydsbestuur te help. Leerders moet egter verstaan dat die antwoordboeke nie ontwerp is om die volle inhoud van die vrae of subvrae te herhaal nie. Hulle moet na die vraestel verwys om te verseker dat hulle antwoorde aan die vereistes van elke vraag of subvraag voldoen.

Die Rekeningkunde-onderwerpe (voorheen in drie velde) is in twee breë dissiplines geïntegreer. Dissipline 1 dek onderwerpe vir verslagdoening aan eksterne belanghebbendes, terwyl Dissipline 2 onderwerpe dek wat met interne rekeningkundige prosesse verband hou.

Die gewigswaarde van elke breë dissipline oor beide vraestelle is aangepas tot:

AANGEPASTE GEWIGSWAARDES OM VIR TWEE EKSAMENVRAESTELLE VOORSIENING TE MAAK		
Dissipline 1	Finansiële Verslagdoening & Evaluering	**Vraestel 1** 150 punte; 2 uur
Dissipline 2	Bestuursrekeningkunde, Interne Oudit & Beheer	**Vraestel 2** 150 punte; 2 uur
	TOTALE PUNTE VIR VRAESTEL 1 EN 2	**300**

ÉcoleBooks

LET WEL:

- Verwys na die tabel hieronder en na BYLAE 1 vir spesifieke eksamineerbare inhoud vir albei eksamenvraestelle.
- Die beginsel van die integrasie van die onderwerpe Etiek en Interne Beheer in die onderrig van ander onderwerpe, waar van toepassing, word behou.
- Die onderwerp Korporatiewe Bestuur het veral betrekking op maatskappye en gepubliseerde finansiële state en word dus by Dissipline 1 ingesluit en sal in Vraestel 1 geëksamineer word.
- Die onderwerp Etiek is van toepassing op beide dissiplines en kan in beide vraestelle geëksamineer word, terwyl die onderwerp Interne Beheer in Dissipline 2 ingesluit is en in Vraestel 2 geëksamineer sal word.
- Sekere finansiële aanwysers is van toepassing op beide die breë dissiplines en beide eksamenvraestelle. Hierdie aanwysers word hieronder en ook in BYLAE 1 aangedui.
- Alhoewel 'n formuleblad voorsien sal word, sal kandidate die toepaslike finansiële aanwysers moet kan identifiseer wat bereken en in ondersteunende kommentaar gebruik moet word om finansiële inligting te kan interpreteer/ontleed en evalueer. Onderwysers word aangeraai om leerders te help om die logika van elke finansiële aanwyser te verstaan om hul kommentaar op hierdie aanwysers toe te lig en dus nie net op die formuleblad staat te maak nie.
- Aangesien die huidige graad 12 jaarlikse onderrigplan (JOP) vir die eerste twee kwartale fokus op Dissipline 1-inhoud, is die JOP hersien deur Kosterekeningkunde (Vervaardiging) in Kwartaal 2 te onderrig en Belasting op Toegevoegde Waarde (BTW) na Kwartaal 3 te skuif sodat 'n meer geloofwaardige en goed gebalanseerde halfjaar graad 12-eksamenvraestel met die korrekte gewigswaardes opgestel kan word. Die hersiene opsomming van die JOP vir graad 12 is in BYLAE 3 ingesluit.

DOWNLOAD MORE RESOURCES LIKE THIS ON ECOLEBOOKS.COM

Download more resources like this on ECOLEBOOKS.COM

3. EKSAMINEERBARE EN NIE-EKSAMINEERBARE INHOUD

LET WEL: Hierdie is slegs 'n opsomming. Onderwysers moet na die Rekeningkunde KABV verwys vir spesifieke vereistes. Verwys na Afdeling 4 hieronder vir meer besonderhede insluitend toepaslike inhoud uit vorige grade.

GRAAD 12: VRAESTEL 1		
Finansiële Verslagdoening & Evaluering		
12.1.1	Begrippe met betrekking tot maatskappye	
12.1.2	Begrippe met betrekking tot AARP & IFVS ('IFRS')	Ingesluit: uitreik van aandele teen uitreikprys (geen pariwaarde, geen aandelepremie nie); terugkoop van aandele Sien BYLAES 5.1, 5.2, ,6.1, 6.2 & 6.3.
12.1.3	Unieke Grootboekrekeninge van maatskappye & die vertolking daarvan	
12.1.4	Rekeningkundige vergelyking van maatskappye	
12.1.5	Aansuiweringe, finale rekeninge & proefbalanse van maatskappye	
12.1.6	Inkomstestaat (Staat van Omvattende Inkomste) van maatskappye	Ingesluit: waardasie van vaste bates (sien 12.1.11) en voorraadwaardasie (sien 12.1.12)
12.1.7	Balansstaat (Staat van Finansiële Posisie) & Notas van maatskappye	
12.1.8	Kontantvloeistaat van maatskappye	
12.1.9	Ontleding & vertolking van finansiële state van maatskappye *	Sluit alle finansiële state in (Sien 12.1.6, 12.1.7, 12.1.8, 12.1.10.)
12.1.10	Ontleding & vertolking van gepubliseerde finansiële state & ouditverslae van maatskappye *	Verwys na finansiële aanwysers hieronder.
12.1.11	Waardasie van vaste bates vir verslagdoening in finansiële state	Ingesluit: toevoegings, waardevermindering & vervreemdings
12.1.12	Voorraadwaardasie vir verslagdoeleindes in finansiële state	Integreer waardasiemetodes: EIEU, geweegde gemiddelde & spesifieke identifikasie
12.1.13	Professionele instellings & Gedragskode	Rol van onafhanklike ouditeurs Sien BYLAE 5.7.
12.1.14	Etiese optrede & korporatiewe bestuur in finansiële omgewings	Sien BYLAE 5.7.
12.1.15	Wetgewing wat op maatskappye van toepassing is (slegs oorsigtelik)	Maatskappywet (slegs algemene oorsig) Sien BYLAE 5.7.
12.1.16	Beslote korporasies (nie-eksamineerbaar)	Konsepte; Verskille tussen fin. state van mpye en bk's (nie-eksamineerbaar)
GRAAD 12: VRAESTEL 2		
Bestuursrekeningkunde & Interne Oudit en Beheer		
12.2.1	Ontleding & vertolking van rekonsiliasies: bank, debiteure, krediteure, ouderdomsontleding	Sluit graad 11-inhoud oor versoenings in. Sien BYLAE 5.3. Bankversoening nie-eksamineerbaar in 2021.
12.2.2	Belasting op Toegevoegde Waarde – inset, uitset en berekeninge	Berekening van die bedrag betaalbaar/ ontvangbaar; BTW-kontrolerekening
12.2.3	Vervaardiging – begrippe	
12.2.4	Vervaardiging: Produksiekostestaat & Notas; Verkorte Inkomstestaat & Notas	Sluit graad 11-inhoud oor Grootboek-rekeninge in
12.2.5	Ontleding & vertolking van koste-inligting, eenheidskoste & gelykbreekpunt	Verwys na finansiële aanwyser hieronder. Sien BYLAE 5.6 en 6.5.
12.2.6	Ontleding & vertolking van Kontantbegroting vir eenmansake en mpye	Sluit graad 11-inhoud oor die opstel van hierdie items in Sien BYLAE 5.4.
12.2.7	Ontleding & vertolking van Geprojekteerde Inkomstestaat vir eenmansake en maatskappye	
12.2.8	Toepassing van interne beheer- & ouditprosesse: kontant, vaste bates, voorraad, debiteure, krediteure, inkomste & uitgawes insluitend salarisse/lone & insluitend finansiële aanwysers #	Rol van interne ouditeurs Verwys na finansiële aanwysers hieronder.
12.2.9	Optekening & beheer van vaste bates, insluitend toevoegings, waardevermindering & bateverkope	
12.2.10	Deurlopende en periodieke voorraadstelsels en beheer van voorrade	
12.2.11	Waardasie van voorrade: EIEU; Geweegde gemiddelde & Spesifieke identifikasie #	Verwys na finansiële aanwysers hieronder. Sien BYLAE 5.5 en 6.4.
12.2.12	Etiese gedrag in finansiële omgewings	Sien BYLAE 5.7.

*** Verwys na finansiële aanwysers vir Vraestel 1 hieronder.**
 # Verwys na finansiële aanwysers vir Vraestel 2 hieronder.

*

FINANSIËLE AANWYSERS VIR FINANSIËLE VERSLAGDOENING (GRAAD 12 VRAESTEL 1)	
Bruto wins op verkope	Bruto wins op koste van verkope
Netto wins op verkope	Bedryfswins op verkope
Bedryfsuitgawes op verkope	Voorraadomsetsnelheid
Solvensieverhouding	Voorraadhoudingstydperk
Bedryfskapitaalverhouding	Gemiddelde debiteure-invorderingsperiode
Vuurproefverhouding	Gemiddelde krediteure-betalingsperiode
Opbrengs op aandeelhouersekwiteit	Verdienste per aandeel
Opbrengs op totale kapitaal aangewend	Dividende per aandeel
Skuld-ekwiteitverhouding (geratheid)	Dividenduitbetalingskoers
Netto batewaarde per aandeel	

\#

FINANSIËLE AANWYSERS VIR INTERNE BEHEER EN VERVAARDIGING (GRAAD 12 VRAESTEL 2)	
Bruto wins op koste van verkope	Voorraadomsetsnelheid
Bedryfsuitgawes op verkope	Voorraadhoudingstydperk
Bedryfswins op verkope	Gemiddelde debiteure-invorderingsperiode
Netto wins op verkope	Gemiddelde krediteure-betalingsperiode
Gelykbreekpunt	

ÉcoleBooks

DOWNLOAD MORE RESOURCES LIKE THIS ON ECOLEBOOKS.COM

Download more resources like this on ECOLEBOOKS.COM

4. RELEVANTE AFDELINGS VAN DIE KABV VIR REKENINGKUNDE WAT 'N DIREKTE UITWERKING OP DIE OPSTEL VAN EKSAMENVRAESTELLE HET

Die Rekeningkunde-KABV sluit verskeie vereistes in, wat nie net die algemene onderrig en assessering van die vak beïnvloed nie, maar ook 'n direkte uitwerking op die struktuur en inhoud van formele eksamens het, insluitend die Rekeningkunde NSS-eksamen. Die betrokke afdelings is soos volg: (Verwys na die KABV vir meer besonderhede.)

KABV-BLADSY	BESONDERHEDE
Bladsy 8–9	**Die aard en doel van Rekeningkunde**, m.a.w. die vak is nie beperk tot die opteken en voorbereiding van finansiële inligting nie; die vak teiken ook die opteken-, ontledings-, interpreterings-, kommunikasie-, aanbied- en probleemoplossingsvaardighede.
Bladsy 8	**Gewigstoekenning van inhoud wat in die graad 10–12-kurrikulum behandel moet word** 50%: Optekening, Verslagdoening en Evaluering van Finansiële Inligting & Korporatiewe Bestuur 50%: Vervaardiging, Vooruitskatting & Interne Oudit en Beheer
Bladsy 42	**Formele assesseringstake**, m.a.w. dit moet leerders voorberei vir die eise van die NSS-Rekeningkunde-eksamen.
Bladsy 44	**Inhoud wat met vorige grade verband hou**, m.a.w. graad 12-eksamens kan 20% van die inhoud van vorige grade, wat 'n invloed op die graad 12-inhoud het, bevat.
Bladsy 44	**Kognitiewe vlakke wat aangepak moet word (gewigswaardes)** Laer orde: 30% Middel-orde: 40% Hoër orde: 30%
Bladsy 44	**Probleemoplossing**, m.a.w. 10%–15% van alle eksamens kan probleemoplossingsvrae (in nuwe en onbekende kontekste) wat kritiese en kreatiewe denke gebruik, bevat.

5. MOEILIKHEIDSGRADE

Alle eksamens, en die meeste assesseringstake in Rekeningkunde, moet onderafdelings hê wat subvrae met verskillende moeilikheidsgrade moet toon. Die volgende gewigswaardes van moeilikheidsgrade word oor die algemeen as toepaslik vir graad 10–12-eksamens aanvaar:

Maklik	Matig	Moeilik
30%	**40%**	**30%**

Neem kennis dat moeilikheidsgrade nie noodwendig aan spesifieke kognitiewe vlakke gekoppel word nie. 'n Hoër-orde-kognitiewevlak-vraag is nie noodwendig Moeilik nie, terwyl 'n laer-orde-vlak-vraag nie noodwendig Maklik is nie.

Byvoorbeeld:

- Met die opstel van finansiële state sal jaareind-aansuiwerings as die middel-orde kognitiewe vlak beskou word (m.a.w. Toepassing), nogtans kan dit Maklik, Matig of Moeilik in uitdagingsvlak wees, afhangend van wat die aansuiwering vereis.
- Wanneer die %-opbrengs van twee maatskappye vergelyk word, sal die gepaste kognitiewe vlak hoër orde (m.a.w. Evaluering) wees, nogtans kan die moeilikheidsgraad Maklik wees, afhangend van die konteks van die vraag en die inligting wat in die vraag gegee word.
- Met 'n probleemoplossingsvraag sal die identifisering van 'n probleem uit gegewe finansiële inligting as 'n hoërordevlak beskou word (m.a.w. Skepping), maar die moeilikheidsgraad kan Maklik, Matig of Moeilik wees, afhangend van konteks van die vraag en die inligting wat in die vraag gegee word.
- Die beoordeling van 'n subvraag as Maklik, Matig of Moeilik is duidelik 'n subjektiewe oefening wat van die mening en persepsie van die beoordelaar afhang. Nogtans moet hierdie oefening deur eksaminatore en moderatore gedoen word om te verseker dat eksamenvraestelle voorsiening maak vir die volle spektrum van leerdervermoëns wat voldoende vir die Rekeningkunde NSS-eksamen voorberei is.

LET WEL: VERWYS NA DIE AANGEHEGTE BYLAES.

6. SLOT

Hierdie Eksamenriglyne-dokument is bedoel om die assesseringsaspirasies wat in die KABV-dokument voorgestaan word, te verwoord. Dit is derhalwe nie 'n plaasvervanger van die KABV-dokument, wat onderwysers vir onderrig moet gebruik, nie.

Kwalitatiewe kurrikulum-dekking, soos in die KABV uiteengesit, kan nie oorbeklemtoon word nie.

DOWNLOAD MORE RESOURCES LIKE THIS ON ECOLEBOOKS.COM

Download more resources like this on ECOLEBOOKS.COM

7. BYLAES

APPENDIX 1

KONTROLELYS VAN REKENINGKUNDE-ONDERWERPE VIR TWEE EKSAMENVRAESTELLE, GRAAD 10–12 (aangepas met hernommerde onderwerpe)

GRAAD 12 IMPLEMENTERINGSDATUM: 2020		GRAAD 11 IMPLEMENTERINGSDATUM: 2019		GRAAD 10 IMPLEMENTERINGSDATUM: 2018	
GRAAD 12: VRAESTEL 1		**GRAAD 11: VRAESTEL 1**		**GRAAD 10: VRAESTEL 1**	
Finansiële Verslagdoening & Evaluering		***Finansiële Verslagdoening & Evaluering***		***Finansiële Verslagdoening & Evaluering***	
12.1.1	Begrippe met betrekking tot maatskappye	11.1.1	Begrippe met betrekking tot vennootskappe & klubs	10.1.1	Begrippe met betrekking tot eenmansake
12.1.2	Begrippe met betrekking tot AARP & IFVS ('IFRS')	11.1.2	Begrippe met betrekking tot AARP	10.1.2	Begrippe met betrekking tot AARP
12.1.3	Unieke Grootboekrekeninge van maatskappye & vertolking daarvan	11.1.3	Grootboekrekeninge van vennootskappe, insl. vertolking daarvan	10.1.3	Boekhouding: dokumente & joernale van eenmansake
		11.1.4	Grootboekrekeninge van klubs, insl. vertolking daarvan	10.1.4	Grootboeke en proefbalanse van eenmansake
12.1.4	Rekeningkundige vergelyking van maatskappye	11.1.5	Rekeningkundige vergelyking van vennootskappe	10.1.5	Rekeningkundige vergelyking van eenmansake
12.1.5	Aansuiweringe, finale rekeninge & proefbalanse van maatskappye (insluitend waardasie van vaste bates & voorrade; sien 12.1.11 & 12.1.12)	11.1.6	Aansuiweringe, finale rekeninge & proefbalanse van vennootskappe	10.1.6	Aansuiweringe, finale rekeninge & proefbalanse van eenmansake
12.1.6	Inkomstestaat (Staat van Omvattende Inkomste) van maatskappye	11.1.7	Inkomstestaat (Staat van Omvattende Inkomste) van vennootskappe	10.1.7	Inkomstestaat (Staat van Omvattende Inkomste) van eenmansake
12.1.7	Balansstaat (Staat van Finansiële Posisie) & Notas van maatskappye	11.1.8	Balansstaat (Staat van Finansiële Posisie) & Notas van vennootskappe	10.1.8	Balansstaat (Staat van Finansiële Posisie) & Notas van eenmansake
12.1.8	Kontantvloeistaat van maatskappye	11.1.9	Staat van Ontvangste & Betalings van klubs		
12.1.9	Ontleding & vertolking van finansiële state van maatskappye soos gelys in 12.1.6, 12.1.7, 12.1.8 en 12.1.10 *	11.1.10	Ontleding & vertolking van finansiële state van vennootskappe *****	10.1.9	Ontleding & vertolking van finansiële state van eenmansake *****
12.1.10	Ontleding & vertolking van gepubliseerde finansiële state & ouditverslae van maatskappye *****			10.1.10	Salarisse en lone – optekening & vertolking
12.1.11	Waardasie van vaste bates vir verslagdoening in finansiële state insl. toevoegings, waardevermindering & vervreemdings	11.1.11	Waardasie van vaste bates, insl. toevoegings, waardevermindering & vervreemdings	10.1.11	Berekening & verslagdoening van toevoegings tot vaste bates en waardevermindering
12.1.12	Voorraadwaardasie vir verslagdoening in finansiële state (EIEU, Geweegde Gemid & Spesifieke Ident.)	11.1.12	Periodieke & deurlopende voorraadstelsels – begrippe & verslagdoening		
12.1.13	Professionele instellings & Gedragskode				
12.1.14	Etiese optrede & korporatiewe bestuur in fin. omgewings	11.1.13	Etiese optrede in finansiële omgewings	10.1.12	Etiese optrede in finansiële omgewings
12.1.15	Wetgewing op mpye van toepassing (slegs oorsigtelik)				
12.1.16	Beslote korporasies (slegs agtergrond; nie-eksamineerbaar)				
*** Finansiële aanwysers vir graad 12 Vraestel 1**		*** Finansiële aanwysers vir graad 11 Vraestel 1**		*** Finansiële aanwysers vir graad 10 Vraestel 1**	
Bruto wins op verkope; Bruto wins op koste van verkope; Netto wins op verkope; Bedryfsuitgawes op verkope; Bedryfswins op verkope; Bedryfskapitaalverhouding; Vuurproefverhouding; Voorraadomset-snelheid; Periode waarvoor genoeg voorraad voorhande is; Gemid. debiteure-invorderingsperiode; Gemid. Krediteurebetalings-periode; Solvensieverhouding; Skuld-ekwiteit-verhouding (geratheid); Opbrengs op aandeelhouers-ekwiteit; Opbrengs op totale kapitaal aangewend; Netto batewaarde per aandeel; Dividende per aandeel; Verdienste per aandeel; Dividenduitbetalingskoers		Bruto wins op verkope; Bruto wins op koste van verkope; Netto wins op verkope; Bedryfsuitgawes op verkope; Bedryfswins op verkope; Bedryfskapitaalverhouding; Vuurproefverhouding; Voorraadomset-snelheid; Periode waarvoor genoeg voorraad voorhande is; Gemiddelde debiteure-invorderingsperiode; Gemiddelde krediteure-betalingsperiode; Solvensieverhouding; Skuld-ekwiteit-verhouding (geratheid); Verdienste op vennote se ekwiteit		Bruto wins op verkope; Bruto wins op koste van verkope; Netto wins op verkope; Bedryfsuitgawes op verkope; Bedryfswins op verkope; Bedryfskapitaalverhouding; Vuurproefverhouding; Solvensieverhouding; Verdienste op eienaar se ekwiteit	

LET WEL: VERWYS NA DIE VOLGENDE BLADSY VIR VRAESTEL 2-ONDERWERPE.

BYLAE 1 VERVOLG

KONTROLELYS VAN REKENINGKUNDE-ONDERWERPE OOR TWEE EKSAMEN VRAESTELLE: GRAAD 10–12 **(aangepas met hernommerde onderwerpe)**

GRAAD 12 IMPLEMENTERINGSDATUM: 2020		GRAAD 11 IMPLEMENTERINGSDATUM: 2019		GRAAD 10 IMPLEMENTERINGSDATUM: 2018	
GRAAD 12: VRAESTEL 2		**GRAAD 11: VRAESTEL 2**		**GRAAD 10: VRAESTEL 2**	
Bestuursrekeningkunde, Interne Oudit & Beheer		***Bestuursrekeningkunde, Interne Oudit & Beheer***		***Bestuursrekeningkunde & Interne Beheer***	
12.2.1	Ontleding & vertolking van rekonsiliasies: bank, debiteure, krediteure, ouderdomsontleding (Sien BYLAE 5.3: bankversoening nie-eksamineerbaar in 2021.)	11.2.1	Opstel van bank- & krediteurerekonsiliasies (Sien BYLAE 5.3: bankversoening nie-eksamineerbaar in 2021.)	10.2.1	Opstel van debiteure- & krediteure-lyste wat met Kontrolerekeninge ooreenstem
12.2.2	Belasting op Toegevoegde Waarde: Inset, Uitset & berekeninge	11.2.2	Belasting op Toegevoegde Waarde: berekeninge	10.2.2	Belasting op Toegevoegde Waarde: begrippe & basiese berekeninge
12.2.3	Vervaardiging: begrippe	11.2.3	Vervaardiging: begrippe & berekeninge	10.2.3	Vervaardiging: begrippe & basiese berekeninge
12.2.4	Vervaardiging: Produksiekostestaat & Notas; Verkorte Inkomstestaat & Notas	11.2.4	Kosterekeninge – Grootboekrekeninge	10.2.4	Inheemse boekhouding (nie-eksamineerbaar)
12.2.5	Ontleding & vertolking van koste-inligting, eenheidskoste & gelykbreekpunt #	11.2.5	Berekening van eenheidskoste & gelykbreekpunt		
12.2.6	Ontleding & vertolking van Kontantbegroting vir eenmansake en maatskappye	11.2.6	Opstel van Kontantbegroting vir eenmansake	10.2.5	Begroting: begrippe & basiese berekeninge
12.2.7	Ontleding & vertolking van Geprojekteerde Inkomstestaat vir eenmansake en maatskappye	11.2.7	Opstel van Geprojekteerde Inkomstestaat (Staat van Omvattende inkomste) vir eenmansake		
12.2.8	Toepassing van interne beheer- & ouditprosesse: kontant, vaste bates, voorraad, debiteure, krediteure, inkomste & uitgawes (insluitend salarisse/lone) & insluitend finansiële aanwysers #	11.2.8	Toepassing van interne beheer- & ouditprosesse: kontant, vaste bates, voorraad, debiteure, krediteure, inkomste & uitgawes (insluitend salarisse/lone) & insluitend finansiële aanwysers #	10.2.6	Toepassing van interne beheer- & ouditprosesse: kontant, vaste bates, voorraad, debiteure, krediteure, inkomste & uitgawes (insluitend salarisse/lone) & insl. finansiële aanwysers #
12.2.9	Optekening & beheer van vaste bates insluitend toevoegings, waardevermindering & bateverkope	11.2.9	Waardasie van vaste bates insluitend toevoegings, waardevermindering & bateverkope	10.2.7	Berekening en opskrywing van vaste bates & waardevermindering
12.2.10	Deurlopende & periodieke voorraadstelsels en beheer van voorrade	11.2.10	Periodieke & deurlopende voorraadstelsels – begrippe, opskrywing & beheer	10.2.8	Deurlopende voorraadstelsel; opskrywing & beheer van voorraad
12.2.11	Voorraadwaardasies (EIEU, Geweegde gemiddeld en Spesifieke identifikasie)				
12.2.12	Etiese gedrag in finansiële omgewings	11.2.11	Etiese gedrag in finansiële omgewings	10.2.9	Etiese kodes in besighede, beginsels en waardes
# Finansiële aanwysers vir Graad 12 Vraestel 2		**# Finansiële aanwysers Graad 11 Vraestel 2**		**# Finansiële aanwysers Graad 10 Vraestel 2**	
Bruto wins op koste van verkope; Netto wins op verkope; Bedryfsuitgawes op verkope; Bedryfswins op verkope; Voorraadomsetsnelheid; Periode waarvoor genoeg voorraad voorhande is; Gemiddelde debiteure-invorderingsperiode; Gemiddelde krediteurebetalingsperiode; Gelykbreekpunt		Bruto wins op koste van verkope; Netto wins op verkope; Bedryfsuitgawes op verkope; Bedryfswins op verkope; Voorraadomsetsnelheid; Periode waarvoor genoeg voorraad voorhande is; Gemiddelde debiteure-invorderingsperiode; Gemiddelde krediteurebetalingsperiode		Bruto wins op koste van verkope; Netto wins op verkope; Bedryfsuitgawes op verkope; Bedryfswins op verkope	

DOWNLOAD MORE RESOURCES LIKE THIS ON ECOLEBOOKS.COM

Download more resources like this on ECOLEBOOKS.COM

BYLAE 2

VOORTSETTING VAN SPESIFIEKE BELEIDSMAATREËLS MET BETREKKING TOT SEKERE GRAAD 12-ONDERWERPE

In vorige kurrikula is sekere beperkinge geplaas op die diepte van sekere onderwerpe met betrekking tot Maatskappye in die graad 12-kurrikulum. Dis 'n baie wye onderwerp wat 'n kernfokus-area in tersiêre studies in finansiële, kommersiële en bestuursrigtings is. Dit word bevestig dat hierdie beperkinge nog steeds in die Rekeningkunde-KABV sal geld.

1.1 **Aandelekapitaal van maatskappye**

Vir die doel om maatskappye se finansiële state op te stel, word aandelekapitaal tot slegs gewone aandele beperk.

Rede:
Dit is nie die bedoeling van die graad 12-kurrikulum om voorkeuraandele of ander tipes aandele in die opstel van finansiële state te dek nie. Wanneer gepubliseerde jaarlikse verslae egter vertolk word, word onderwysers aangeraai om leerders se aandag daarop te vestig dat verskillende tipes aandele in die gepubliseerde finansiële state kan verskyn (vir agtergrondinligting).

1.2 **Beleggings van maatskappye**

Vir die doel om finansiële state voor te berei, word beleggings tot vaste deposito's beperk.

ÉcoleBooks

Rede:
Dit is nie die bedoeling van die kurrikulum om die geassosieerde of houer-/filiaalmaatskappyverhoudings te dek nie. Die belegging in aandele van ander maatskappye word dus uitgesluit.

1.3 **Bateverkope in Kontantvloeistate**

Vir die doel om Kontantvloeistate op te stel, sal die vervreemding van vaste bates slegs teen drawaarde (boekwaarde) wees.

Rede:
Die wins of verlies op die verkoop van vaste bates sal 'n verdere komplikasie met betrekking tot kontant- en nie-kontant-items byvoeg, wat nie die bedoeling is nie.

BYLAE 3

OPSOMMING VAN DIE JAARLIKSE ONDERRIGPLAN

KWARTAAL 1

	Week 1	Week 2	Week 3	Week 4	Week 5	Week 6	Week 7	Week 8	Week 9	Week 10
Onderwerp	Maatskappye: unieke transaksies *Beslote korporasies*		Maatskappye: finale rekeninge, finansiële state: Inkomstestaat (Staat van Omvattende Inkomste) Balansstaat (Staat van Finansiële posisie) Kontantvloeistaat Ouditverslag van Maatskappy					Maatskappye: ontleding & vertolking van finansiële state (interne & gepubliseerde)		Hersiening & Toets
	Integreer Interne Beheer, Korporatiewe Bestuur en Etiek met al die onderwerpe									
Assessering	**Geskrewe verslag**				**Informeel**			**Kontroletoets**		

KWARTAAL 2

	Week 1	Week 2	Week 3	Week 4	Week 5	Week 6	Week 7	Week 8	Week 9	Week 10
Onderwerp	Voorraadwaardasie		Vaste bates	Kosterekeningkunde: Produksiekostestaat met notas; Handels- en Wins- & Verliesstaat, Eenheidskoste; Gelykbreekpunt			Rekonsiliasies Krediteure, Debiteure en Ouderdomsanalise		Eksamen	
	Integreer Interne Beheer, Korporatiewe Bestuur en Etiek met al die onderwerpe									
Assessering	**Projek (gepubliseerde finansiële state)**			**Informeel**				**Halfjaar-eksamen**		

KWARTAAL 3

	Week 1	Week 2	Week 3	Week 4	Week 5	Week 6	Week 7	Week 8	Week 9	Week 10
Onderwerp	Belasting op Toegevoegde waarde (BTW)		Begrotings			Hersiening		Proefeksamen		
	Integreer Interne Beheer, Korporatiewe Bestuur en Etiek met al die onderwerpe									
Assessering	**Gevallestudie**			**Kontroletoets**				**Proefeksamen**		

KWARTAAL 4

	Week 1	Week 2	Week 3	Week 4	Week 5	Week 6	Week 7	Week 8	Week 9
Onderwerp	Hersiening en eksamenvoorbereiding				**Finale Eksamen**				**Beplanning vir vlg. jaar**
Assessering	**Informeel**								

DOWNLOAD MORE RESOURCES LIKE THIS ON ECOLEBOOKS.COM

Download more resources like this on ECOLEBOOKS.COM

BYLAE 4

GRAAD 12 REKENINGKUNDE: FORMULEBLAD

GRAAD 12 REKENINGKUNDE FINANSIËLE AANWYSERS FORMULEBLAD	
$\frac{\text{Bruto wins}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Bruto wins}}{\text{Koste van verkope}} \times \frac{100}{1}$
$\frac{\text{Netto wins voor belasting}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Netto wins na belasting}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$
$\frac{\text{Bedryfsuitgawes}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Bedryfswins}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$
Totale bates **:** Totale laste	Bedryfsbates **:** Bedyfslaste
(Bedryfsbates – Voorraad) **:** Bedryfslaste	Niebedryfslaste **:** Aandeelhouersbelang
(Handels- en ander ontvangbare bedrae + Kontant & Kontantekwivalente) **:** Bedryfslaste	
$\frac{\text{Gemiddelde handelsvoorraad}}{\text{Koste van verkope}} \times \frac{365}{1}$	$\frac{\text{Koste van verkope}}{\text{Gemiddelde handelsvoorraad}}$
$\frac{\text{Gemiddelde debiteure}}{\text{Kredietverkope}} \times \frac{365}{1}$	$\frac{\text{Gemiddelde krediteure}}{\text{Koste van verkope of kredietaankope}} \times \frac{365}{1}$
$\frac{\text{Netto inkomste na belasting}}{\text{Gemiddelde aandeelhouersbelang}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Netto inkomste na belasting}}{\text{Getal uitgereikte aandele}} \times \frac{100}{1}$ (*Sien nota hieronder)
$\frac{\text{Netto inkomste voor belasting + Rente op lenings}}{\text{Gemiddelde aandeelhouersbelang + Gemiddelde niebedryfslaste}} \times \frac{100}{1}$	
$\frac{\text{Aandeelhouersbelang}}{\text{Getal uitgereikte aandele}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Dividende vir die jaar}}{\text{Getal uitgereikte aandele}} \times \frac{100}{1}$
$\frac{\text{Interim dividende}}{\text{Getal uitgereikte aandele}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Finale dividende}}{\text{Getal uitgereikte aandele}} \times \frac{100}{1}$
$\frac{\text{Dividend per aandeel}}{\text{Verdienste per aandeel}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Dividende vir die jaar}}{\text{Netto inkomste na belasting}} \times \frac{100}{1}$
$\frac{\text{Totale vaste koste}}{\text{Verkoopprys per eenheid – Veranderlike koste per eenheid}}$	

LET WEL:

* In hierdie geval, indien daar gedurende 'n finansiële jaar 'n verandering in die aantal uitgereikte aandele is, word die geweegdegemiddelde-getal aandele in die praktyk gebruik.

Kopiereg voorbehou

BYLAE 5

VERDUIDELIKING VAN SEKERE ASPEKTE VAN DIE KABV-INHOUD

5.1 **Aandele met geen pariwaarde**

Die konsep van pariwaarde is nie meer van toepassing nie. Afdeling 35(2) van die nuwe Maatskappyewet sê dat 'n aandeel nie 'n nominale of pariwaarde het nie.

Rede:
Daar is geen ooreenkoms tussen pariwaarde en die werklike waarde van 'n aandeel nie, behalwe op die eerste dag van 'n maatskappy se bestaan. Pariwaarde was ook vir baie aandeelhouers verwarrend.

Toepassing:
Aandele word nou teen *uitreikprys* uitgereik.

- Nuwe aandele kan teen enige prys uitgereik word, m.a.w. hoër/laer/dieselfde prys as die gemiddelde prys of enige vorige uitreikprys. Die volle opbrengs van die aandeel uitgereik, word teen die Aandelekapitaalrekening gekrediteer. Die dubbele inskrywing in die Grootboek is:

Debiteer:	Bank
Krediteer:	Gewone aandelekapitaal

- Gevolglik is die Aandelepremierekening nie meer van toepassing nie.
- Invloed op die Rekeningkundige Vergelyking: **Bates +**; **Eienaarsbelang +**

Sien Voorbeeld 6.1 hieronder.

5.2 **Terugkoop van aandele deur 'n maatskappye**

In terme van Afdeling 48 van die nuwe Maatskappyewet mag die direkteure van 'n maatskappy besluit om aandele by 'n aandeelhouer terug te koop, onderhewig aan sekere voorwaardes.

Redes:
Daar is baie redes, bv. die vermindering in die aantal aandeelhouers kan tot groter opbrengste vir die oorblywende aandeelhouers lei; direkteure wil dalk die skuld-eienaarsbelangverhouding deur die terugkoop van aandele aanpas; die erfgename van 'n bestorwe boedel wil dalk nie aandeelhouers van 'n maatskappy wees nie; 'n ontevrede aandeelhouer wil dalk om persoonlike redes te onttrek; familielede van 'n privaat maatskappy wil dalk beheer oor die maatskappy behou deur die getal uitgereikte aandele te verminder.

DOWNLOAD MORE RESOURCES LIKE THIS ON ECOLEBOOKS.COM

Download more resources like this on ECOLEBOOKS.COM

Toepassingsbeleid vir eksamendoeleindes met betrekking tot Rekeningkundige Vergelyking en die opstel van finansiële state:

- Terugkoop van aandele sal beperk word tot waardes *hoër* as die gemiddelde uitreikprys van die gewone aandele. Die invloed op die Rekeningkundige Vergelyking sal wees:
  Bates – **Eienaarsbelang –**
- Wanneer die finansiële state opgestel word:

Bank word verminder met die terugkoopwaarde betaal vir die aandele
Gewone aandelekapitaal word verminder met die getal aandele vermenigvuldig met die gemiddelde uitreikprys
Behoue inkomste word verminder met die verskil (dit verteenwoordig die inkomste wat voorheen teruggehou is met betrekking tot die aandele teruggekoop)

Redes:
- Dit is nie die bedoeling van die kurrikulum om inskrywings te kompliseer deur die bekendstelling van nuwe rekeninge nie.
- Aangesien baie aandeelhouers aandele teen markpryse by bestaande aandeelhouers (derde partye) op die JSE sou gekoop het, is dit normaalweg nie vir 'n maatskappy moontlik om te bepaal wat die oorspronklike aankoopprys was wat deur die spesifieke aandeelhouer betaal is nie. Die gemiddelde uitreikprys sal dus gebruik word om die inskrywings wat vir die terugkoop van aandele gemaak word, te bepaal. Let daarop dat dit effektief die geweegdegemiddelde-prys is aangesien die saldo van die Aandeelkapitaalrekening reeds prys en hoeveelheid in berekening bring.
- Die invloed van die terugkoop van aandele op die Rekeningkundige Vergelyking en die finansiële state sal identies wees, ongeag die boekhou-inskrywings wat gemaak word.

Boekhou-inskrywings:
Universiteite en verskillende handboeke kan kies om die terugkoop van aandele verskillend te hanteer deur die bekendstelling van nuwe rekeninge.

- Vir eksamendoeleindes sal eksaminators en nasieners sensitief vir en bedag op die verskillende boekhoudingshantering in die Grootboek moet wees, veral in die Behoue-inkomste- en Verdelingsrekeninge. Geldige alternatiewe metodes sal aanvaar word. Die volgende benadering toon egter die eenvoudigste metode sonder die byvoeging van nuwe rekeninge.
- Die teruggekoop van aandele raak **Bank, Aandelekapitaal-** en **Behoue-inkomste**-rekeninge. Met hierdie metode sal die dubbele inskrywings in die Grootboek soos volg wees:

Debiteer:	Gewone aandelekapitaal (met gemiddelde uitreikprys x aantal aandele teruggekoop)
Debiteer:	Behoue inkomste (met die verskil)
Krediteer:	Bank (met die totale bedrag betaal vir die aandele teruggekoop)

- Die verskil tussen die terugkoopprys en die gemiddelde uitreikprys van die aandele word na Behoue Inkomste gedebiteer want dit verteenwoordig die inkomstebedrag wat voorheen deur die besigheid teruggehou is met betrekking tot hierdie aandele.
- Met betrekking tot die Verdelingsrekening, aangesien die terugkoop van aandele die Behoue-inkomsterekening raak, is daar geen rede om die beginsaldo van die Behoue-inkomsterekening na die Verdelingsrekening oor te dra nie, alhoewel verskillende geldige metodes egter aanvaar sal word.

Sien Voorbeeld 6.2 en Voorbeeld 6.3 hieronder.

5.3 Versoenings

Krediteureversoening

Graad 11-inhoud volgens die KABV sluit in die versoening van 'n Krediteuregrootboek-rekening (in die Krediteuregrootboek) met die rekeningstaat van 'n krediteur ontvang. Graad 12-inhoud bepaal ontleding en vertolking van Krediteureversoening. Aangesien 20% van enige eksamenvraestel relevante inhoud uit 'n vorige graad mag insluit, is die voorbereidingtoepassing ten opsigte van Krediteureversoenings in graad 12 eksamineerbaar. Soortgelyke beredenering geld vir Debiteure-versoenings.

Bankversoening

Rekeningkunde is 'n beroep wat konstant ontwikkel. Rekeningkunde NSS voldoen aan die beginsel dat rekeningkundige prosedures wat nie in die praktyk voorkom nie, nie geëksamineer sal word nie. Die onttrekking van tjeks as betaalmiddel het betrekking.

In die lig van baie onlangse verwikkelinge in die banksektor is die gevoel baie sterk dat die gepaste verskaffing van relevante hulpbronmateriaal en die opleiding van onderwysers nie noodwendig voldoende en eenvormig bereik gaan word nie. Dit is daarom verstandig dat Bankversoening (Vraestel 2-onderwerp) by die eksamineerbare inhoud vir 2021 uitgesluit sal wees.

Die interne kontrole van kontantbronne, soos van toepassing op ander onderwerpe in die sillabus, soos ontvangste en betalings aan krediteure en begrotings, is egter steeds relevant en kan getoets word.

ÉcoleBooks

Rekeningkunde-onderwysers moet bedag wees op nuwe ontwikkeling ten opsigte van die vak. Dit word in die pers, kurrikulum-opdaterings en die jaarlikse NSS Diagnostiese Verslae bespreek.

5.4 Geprojekteerde Inkomstestate en Kontantbegrotings van maatskappye

Die KABV-inhoud sluit maatskappye, asook eenmansake, by hierdie onderwerp in. Gevolglik sal spesifieke items in die Geprojekteerde Inkomstestate en Kontantbegrotings die volgende insluit: direkteursfooie, ouditfooie, voorlopige belasting, tussentydse en finale dividende betaal, uitreik en terugkoop van aandele.

5.5 Voorraadwaardering: Spesifieke identifikasie

Bykomend tot die EIEU- en geweegdegemiddelde-metodes om voorraad te waardeer, bepaal die KABV die spesifieke identifikasiemetode. Dit behoort nie enige probleme vir leerders te skep nie aangesien dit 'n metode is wat op graad 8–10-vlak gebruik is waar die spesifieke kosprys van 'n artikel in terme van rand of in kodevorm gegee word.

Sien Voorbeeld 6.4 hieronder.

5.6 Gelykbreekpunt en Bydrae per eenheid

Die konsep van Bydrae per eenheid is belangrik in die berekening van die Gelykbreekpunt en om toekomstige produksie- en verkoopmikpunte te projekteer. Die voorbeeld hieronder verskaf verdere agtergrond en berekeninge vir hierdie onderwerp

Sien Voorbeeld 6.5 hieronder.

DOWNLOAD MORE RESOURCES LIKE THIS ON ECOLEBOOKS.COM

Download more resources like this on ECOLEBOOKS.COM

5.7 Etiek, Interne Kontrole, Maatskappywetgewing, Korporatiewe Bestuur en Professionele Liggame

- Die JOP verklaar dat die onderwerpe oor Etiek, Korporatiewe Bestuur en Interne Kontrole in alle toepaslike onderwerpe geïntegreer moet word, waar van toepassing. Hulle dek onderwerpe wat nie altyd voorgeskrewe antwoorde vereis nie en kan in wese 'n oop einde hê en aan leerders die geleentheid gee om hulle vaardighede in vernuwing en kreatiwiteit te gebruik. Hierdie onderwerpe word ten beste onderrig deur van middel van medium en kort scenario's of gevallestudies. Vrae oor hierdie onderwerpe kan fokus op praktiese probleemoplossingsaanbevelings en het gewoonlik 'n oop einde met 'n verskeidenheid aanvaarbare geldige antwoorde. Kwessies oor Interne kontrole moet prakties op die rekeningkundige en boekstawingsprosedures in die kurrikulum van toepassing wees. Toepaslike nuusberigte oor huidige kwessies moet gebruik word om vaardighede en vertroue by leerders te ontwikkel om die vrae te beantwoord.
- Korporatiewe Bestuur in die graad 12-konteks handel oor:
    - Effektiewe, verantwoordelike en etiese bestuur van 'n maatskappy. Dit is 'n verlenging van die konsep van bestuur en beheer (deur direkteure en aandeelhouers). Die konsep van direksie en HUB word dikwels in eksamen-vraestelle gebruik. Dit is noodsaaklik dat die missie en werk van die direksie verduidelik moet, asook die samestelling daarvan, insluitend die behoefte aan twee soorte direkteure met die klem op die woord 'uitvoerend' soos in HUB gebruik.
    - Werk van spesifieke komitees om aanspreeklikheid en deursigtigheid te verseker. Dit kan 'n ouditkomitee, 'n vergoedingskomitee, 'n etiese komitee en ander komitee insluit wat enige spesifieke omstandighede of probleem wat op die maatskappy betrekking kan hê, bespreek, bv. besoedelings-/omgewingsbewustheid, vaardigheidsontwikkeling, rykdom-/werkskepping of die ondersteuning van gemeenskapsprojekte (korporatiewe sosiale belegging).
    - Etiese gedrag met betrekking tot spesifieke scenario's wat ontleed en vertolk moet word. Die verwagte antwoorde moet op gesonde verstand en logiese optrede gegrond wees en nie op enige spesifieke beleid wat as feite bestudeer is nie.
- Hierdie kwessies word dikwels uitgelig in die gepubliseerde finansiële state (jaarverslae) wat die basis sal vorm vir die opdrag of projek wat in Kwartaal 1 of 2 van graad 12 gedek word. Hierdie SGA-taak behoort nie net op die ontleding van die geouditeerde syfers te fokus nie, maar moet ontwerp word om leerders aan die ander aspekte van 'n publieke maatskappye bloot te stel, insluitend die Direkteursverslag en die Ouditverslag.
- Die KABV-dokument noem dat Maatskappywetgewing slegs oorsigtelik gedek moet word. Dit is nie nodig dat leerders die inhoud van spesifieke afdelings van die Maatskappywet onthou nie. Klem moet geplaas word op hoekom die Wet nodig is, die konsep van beperkte aanspreeklikheid, die rolle en pligte van die relevante belanghebbendes en die behoefte aan prosedures, soos oudits.
- Bogenoemde sal die begrip van die noodsaaklikheid van wetgewing hanteer, wat 'n laer kognitiewe vlak van toetsing kan voorstel. Onderwysers moet daarvan bewus wees dat alle kognitiewe vlakke steeds 'maklik', 'gemiddeld' en 'moeilik' t.o.v. die uitdagingsgraad sal insluit.
- Professionele Liggame en hulle behoefte aan 'n gedragskode, hulle professionele ontwikkeling en dissiplinêre rolle, en die moontlikheid van ontslag van 'n professionele liggaam in die geval van wangedrag het in vorige eksamenvraestelle voorgekom. Dit bly een van die kernkwessies wat gedek moet word, tesame met professionele ontwikkeling. Leerders moet bewus wees van die vernaamste rekeningkunde liggame wat SAICA en SAIPA insluit, en meer onlangs gevormde liggame soos die Instituut van Interne Ouditeure. 'n Diepgaande studie van Professionele Liggame word nie verwag nie, maar is goed vir die algehele ontwikkeling van leerders in die vorm van verryking.
- Aktuele kwessies was ontstaan het uit onlangse neigings en nuuswaardige items wat onbekend mag wees maar binne die omvang van die sillabus val, kan geëksamineer word as deel van die 10–15% probleemoplossingskomponent, deur die KABV aanbeveel.
- Diagnostiese verslae en vorige eksamenvraestelle moet vir hulp en riglyne gebruik word.

BYLAE 6

VOORBEELDE VAN SPESIFIEKE ITEMS VAN DIE KABV-INHOUD

LET WEL: Hierdie voorbeelde se doel is om die onderwysers te help in die verduideliking van basiese beginsels en prosedures. **Hulle is nie ontwerp as voorbeelde vir eksamenvrae nie.**

Voorbeeld 6.1: Aandele met geen pariwaarde

Jy word voorsien van inligting met betrekking tot ABC Bpk. vir die jaar geëindig 30 Junie 20.3. Die maatskappy het 'n gemagtigde aandelekapitaal van 500 000 aandele. 60% van hierdie aandele is reeds teen 1 Julie 20.2 uitgereik.

Gevra:

1. Voltooi die tabel vir Rekening Gedebiteer, Rekening Gekrediteer en die invloed op die Rekeningkundige Vergelyking vir die uitreik van nuwe aandele op 31 Desember 20.2.
2. Stel die Nota tot die Balansstaat op vir Gewone aandelekapitaal op 30 Junie 20.3 op.
3. Stel die Eienaarsbelang-afdeling van die Balansstaat op 30 Junie 20.3 op.

Inligting:

(a) Die volgende saldo's het in die Grootboek verskyn:

	1 Junie 20.2	**30 Junie 20.3**
Gewone aandelekapitaal	R1 500 000	?
Behoue inkomste	R 620 000	R970 000

(b) Op 31 Desember 20.2 is al die onuitgereikte aandele teen die JSE se markprys van R7,00 per aandeel uitgereik.

EcoleBooks

Oplossing:

1.

Rekening gedebiteer	**Rekening gekrediteer**	**Invloed op Rekeningkundige Vergelyking**		
		Bates	**Eienaars-belang**	**Laste**
Bank	Gewone aandelekapitaal	+R1 400 000	+R1 400 000	0

2.

Nota 7	**Gewone aandelekapitaal**	
	Gemagtig	
	Getal gemagtigde gewone aandele: 500 000 aandele	
	Uitgereik	R
	300 000 aandele in uitreik aan begin van jaar	1 500 000
	200 000 aandele gedurende die jaar uitgereik teen R7,00 per aandeel	1 400 000
	500 000 aandele in uitreik aan einde van jaar	2 900 000

3. **ABC BEPERK**
Uittreksel uit die Balansstaat op 30 Junie 20.3

	Nota	**R**
AANDEELHOUERSBELANG		3 870 000
Gewone aandelekapitaal	7	2 900 000
Behoue inkomste	8	970 000

DOWNLOAD MORE RESOURCES LIKE THIS ON ECOLEBOOKS.COM

Download more resources like this on ECOLEBOOKS.COM

Voorbeeld 6.2: Terugkoop van aandele

Jy word voorsien van inligting met betrekking tot XYZ Bpk. vir die jaar geëindig 30 Junie 20.3. Die maatskappy het 'n gemagtigde aandelekapitaal van 500 000 aandele. 60% van hierdie aandele is reeds teen 1 Julie 20.2 uitgereik.

Gevra:

1. Voltooi die tabel vir Rekening Gedebiteer, Rekening Gekrediteer en die invloed op die Rekeningkundige Vergelyking vir die uitreik van nuwe aandele op 31 Desember 20.2 en die terugkoop van die aandele op 31 Maart 20.3.
2. Stel die volgende Notas tot die Balansstaat op 30 Junie 20.3 op:
   Gewone aandelekapitaal
   Behoue inkomste
3. Stel die Eienaarsbelang-afdeling van die Balansstaat op 30 Junie 20.3 op.
4. Toon hoe die uitreik van nuwe aandele en die terugkoop van aandele in die Kontantvloeistaat vir die jaar geëindig 30 Junie 20.3 sal verskyn.

Inligting:

(a) Die volgende saldo's het in die Grootboek verskyn:

	30 Junie 20.3	1 Junie 20.2
Gewone aandelekapitaal	?	R1 500 000
Behoue inkomste	?	R 620 000
Lening van Ace Bank	R 900 000	R 400 000

(b) Op 31 Desember 20.2 is al die onuitgereikte aandele teen die JSE-markprys van R7,00 per aandeel uitgereik. Hierdie nuwe aandele kwalifiseer nie vir tussentydse dividende nie.

(c) Op 31 Maart 20.3 het die direkteure besluit om 80 000 aandele teen R7,80 per aandeel uit die boedel van 'n afgestorwe aandeelhouer terug te koop. Hierdie aandeelhouer het oorspronklik oor die afgelope vyf jaar sy aandele op die JSE op verskillende tye en teen verskillende pryse gekoop.

(d) Die maatskappy het 'n wins voor-belasting van R1 200 000 gemaak (wins na belasting R840 000) vir die 20.3 finansiële jaar. Tussentydse dividende van 40 sent per aandeel is op 31 Desember 20.2 betaal. Finale dividende van 55 sent per aandeel is op 30 Junie 20.3 verklaar.

Oplossing:

1.

Rekening gedebiteer	Rekening gekrediteer	Invloed op Rekeningkundige Vergelyking		
		Bates	Eienaars-belang	Laste
31 Desember 20.2:				
Bank	Gewone aandelekapitaal	+R1 400 000	+R1 400 000	0
31 Maart 20.3:				
Gewone aandelekapitaal	Bank	–R464 000*	–R464 000*	0
Behoue inkomste	Bank	–R160 000**	–R160 000**	0

Bewerkings:
Gemiddelde uitreikprys van aandele op 31 Maart 20.3: R2 900 000 ÷ 500 000 aandele = R5,80
Waarde van 80 000 aandele teen gemiddelde uitreikprys van R5,80 = 80 000 x R5,80 = R464 000*
80 000 aandele is teruggekoop teen R7,80 per aandeel = 80 000 x R7,80 = R624 000
Verskil = Behoue-inkomste-deel van aandele teruggekoop = 80 000 x R2 = R160 000**

Voorbeeld 6.2: Oplossing (vervolg)

2.

Nota 7	Gewone aandelekapitaal	
	Gemagtig	
	Getal gewone aandele: 500 000 aandele	
	Uitgereik	**R**
	300 000 aandele in uitreik aan begin van jaar	1 500 000
	200 000 aandele gedurende die jaar uitgereik teen R7,00 per aandeel	1 400 000
	80 000 aandele gedurende die jaar teruggekoop (gemiddelde uitreikprys R5,80 per aandeel)	(464 000)
	420 000 aandele in uitreik aan einde van jaar ***	2 436 000

***LET WEL:
Na die terugkoop van 80 000 aandele bly die gemiddelde uitreikprys van 420 000 aandele R5,80.

Nota 8	Behoue inkomste	
		R
	Behoue inkomste aan begin van jaar	620 000
	Netto wins na belasting vir die jaar	840 000
	Behoue inkomste op 80 000 aandele teruggekoop	(160 000)
	Dividende	(351 000)
	Tussentydse (300 000 aandele x R0,40)	(120 000)
	Finale (420 000 aandele x R0,55)	(231 000)
	Behoue inkomste aan einde van jaar	949 000

ÉcoleBooks

3. **XYZ BEPERK**
Uittreksel uit die Balansstaat op 30 Junie 20.3

	Nota	R
AANDEELHOUERSBELANG		3 385 000
Gewone aandelekapitaal	7	2 436 000
Behoue inkomste	8	949 000

4. **XYZ BEPERK**
Uittreksel uit die Kontantvloeistaat vir die jaar geëindig 30 Junie 20.3

		R
Kontantgevolge uit finansieringsaktiwiteite		1 276 000
Opbrengs uit aandele uitgereik		1 400 000
Terugkoop van aandele (160 000 + 464 000)		(624 000)
Opbrengs uit lening ontvang		500 000

DOWNLOAD MORE RESOURCES LIKE THIS ON ECOLEBOOKS.COM

Download more resources like this on ECOLEBOOKS.COM

Voorbeeld 6.3: Verdelings- en Behoue-inkomste-rekeninge: Terugkoop van aandele

Verwys na die inligting in Voorbeeld 6.2.

Gevra:

Stel die Behoue-inkomste- en Verdelingsrekeninge in die Grootboek op 30 Junie 20.3 op.

Oplossings: Let daarop dat al drie metodes hieronder aanvaarbaar is.

Oplossingsmetode (i):

LET WEL: Met hierdie metode word behoue inkomste aan die begin van die jaar nie na die Verdelingsrekening oorgedra nie. In plaas daarvan word die behoue inkomste vir die jaar van die Verdelingsrekening na die Behoue-inkomsterekening oorgedra. Die oordragte word nie deur die aandele-terugkoop-aansuiwering gekompliseer nie.

GROOTBOEK VAN XYZ BEPERK
Balansstaatrekeninge-afdeling
BEHOUE INKOMSTE B2

20.3 Maart 31	Bank #		160 000	20.2 Julie 1	Saldo	a/b	620 000
Junie 30	Saldo	o/d	949 000	20.3 Junie 30	Verdelings-rekening		489 000
			1 109 000				1 109 000
				20.3 Julie 1	Saldo	a/b	949 000

Finale rekeninge-afdeling
VERDELINGSREKENING F3

20.3 Junie 30	Inkomste-belasting		360 000	20.3 Junie 30	Wins & verlies		1 200 000
	Dividende op gewone aandele		351 000				
	Behoue inkomste		489 000				
			1 200 000				1 200 000

Alternatiewe kontra-besonderhede moontlik indien alternatiewe geldige intermediêre rekeninge gebruik word./Kan deur die Verdelingsrekening verwerk word indien inkomstesyfers daarvolgens aangepas word.

Oplossingsmetode (ii):

LET WEL: Met hierdie metode word behoue inkomste aan die begin van die jaar na die Verdelingsrekening oorgedra. Gevolglik moet die behoue inkomste (voor die aandele-terugkoop-aansuiwering) aan die einde van die jaar van die Verdelingsrekening na die Behoue-inkomsterekening oorgedra word.

GROOTBOEK VAN XYZ BEPERK
Balansstaatrekeninge-afdeling
BEHOUE INKOMSTE B2

20.3 Maart 31	Bank #		160 000	20.2 Julie 1	Saldo	a/b	620 000
	Verdelings-rekening		620 000	20.3 Junie 30	Verdelings-rekening		1 109 000
Junie 30	Saldo	o/d	949 000				
			1 729 000				1 729 000
				20.3 Julie 1	Saldo	a/b	949 000

Finale rekeninge-afdeling
VERDELINGSREKENING F3

20.3 Junie 30	Inkomste-belasting		360 000	20.3 Junie 30	Wins & verlies		1 200 000
	Dividende op gewone aandele		351 000		Behoue inkomste		620 000
	Behoue inkomste		1 109 000				
			1 820 000				1 820 000

Alternatiewe kontra-besonderhede moontlik indien alternatiewe geldige intermediêre rekeninge gebruik word./Kan deur die Verdelingsrekening verwerk word indien behoue-inkomstesyfers daarvolgens aangepas word.

DOWNLOAD MORE RESOURCES LIKE THIS ON ECOLEBOOKS.COM

Download more resources like this on ECOLEBOOKS.COM

Oplossingsmetode (iii):

LET WEL: Met hierdie metode word behoue inkomste aan die begin van die jaar (min die aandele-terugkoop-aansuiwering) na die Verdelingsrekening oorgedra. Gevolglik moet die behoue inkomste (na die aandele-terugkoop-aansuiwering) aan die einde van die jaar van die Verdelingsrekening na die Behoue-inkomsterekening oorgedra word.

GROOTBOEK VAN XYZ BEPERK
Balansstaatrekeninge-afdeling
BEHOUE INKOMSTE B2

20.3 Maart 31	Bank #		160 000	20.2 Julie 1	Saldo	a/b	620 000
	Verdelings-rekening		460 000	20.3 Junie 30	Verdelings-rekening		949 000
Junie 30	Saldo	o/d	949 000				
			1 569 000				1 569 000
				20.3 Julie 1	Saldo	a/b	949 000

Finale rekeninge-afdeling
VERDELINGSREKENING F3

20.3 Jun 30	Inkomste-belasting		360 000	20.3 Junie 30	Wins & verlies		1 200 000
	Dividende op gewone aandele		351 000		Behoue inkomste		460 000
	Behoue inkomste		949 000				
			1 660 000				1 660 000

Alternatiewe kontra-besonderhede moontlik indien alternatiewe geldige intermediêre rekeninge gebruik word./Kan deur die Verdelingsrekening verwerk word indien behoue-inkomste-syfers daarvolgens aangepas word.

Voorbeeld 6.4: Spesifieke identifikasiemetode van voorraadwaardasie

Jy word voorsien van inligting met betrekking tot AA Motorhandelaars. Die onderneming gebruik die spesifieke identifikasiemetode om voorraad te waardeer.

Die volgende items is in voorraad aan die begin van Mei 20.3:

	Beskrywing	Kosprys	Gepubliseerde verkoopprys
Item 1	Audi A1 (1.2 liter-enjin)	R170 000	R215 000
Item 2	Audi A3 (2.0 liter-enjin)	R270 000	R324 000
Item 3	Audi A6 (1.8 liter-enjin)	R330 000	R380 000
Item 4	Audi A8 (3.0 liter-enjin)	R580 000	R650 000

Items 1 en 3 is gedurende Mei 20.3 teen die gepubliseerde verkooppryse vir kontant verkoop.

Gevra:

(a) Bereken die waarde van handelsvoorraad op 31 Mei 20.3 en bruto wins gedurende Mei 20.3 verdien.

(b) Verduidelik waarom dit vir hierdie onderneming onredelik sou wees om voorraaditems volgens die EIEU- of geweegdegemiddelde-metode te waardeer.

(c) Verduidelik waarom dit vir sekere ander ondernemings onredelik sou wees om die spesifieke identifikasiemetode te gebruik, bv. 'n vrugtewinkel wat appels verkoop.

(d) AA Motorhandelaars wil nie hê dat die kosprys van voorraaditems algemene kennis moet wees nie. Watter strategieë kan hulle gebruik om die kospryse vertroulik te hou?

Oplossing:

(a) **Waarde van handelsvoorraad op 31 Mei 20.3** = R270 000 + R580 000 **= R850 000**

EcoleBooks

LET WEL: Voorraad word volgens enige van die drie metodes gewaardeer deur gebruik te maak van die aantal eenhede voorhande en die toepaslike eenheidskoste. Dit is 'n relatief eenvoudige proses. 'n Berekening wat die koste van verkope gebruik, behoort by dieselfde antwoord uit te kom, maar hierdie proses kan onnodig lank en gekompliseerd wees en word nie vir voorraadwaardasie aanbeveel nie.

Bruto wins gedurende Mei 20.3 verdien
= Verkope – Koste van verkope = (215 000 + 380 000) – (170 000 + 330 000) **= R95 000**

(b) **Verduidelik waarom dit vir hierdie onderneming onredelik sou wees om voorraaditems volgens die EIEU- of geweegdegemiddelde-metode te waardeer.**

Hulle verkoop unieke (aparte) items (m.a.w. motors) wat baie van mekaar verskil in terme van prys en karakter. Dit sou onvanpas wees om motors te waardeer, gebaseer op die laaste twee items gekoop of op die geweegde gemiddelde, want die kospryse verskil noemenswaardig. Lae volumes van sulke groot artikels maak dit ook makliker om die spesifieke koste van elke motor te identifiseer.

(c) **Verduidelik waarom dit vir sekere ander ondernemings onredelik sou wees om die spesifieke identifikasiemetode te gebruik, bv. 'n vrugtewinkel wat appels verkoop.**

Appels bestaan uit baie soortgelyke items wat teen soortgelyke pryse verkoop word. Kospryse kan van een dag na die volgende verskil, of van verskaffer tot verskaffer, die artikels sal almal in houers geplaas word waaruit klante kan kies. Dit is moeilik om 'n spesifieke prys aan een appel te koppel.

(d) **AA Motorhandelaars wil nie hê dat die kosprys van voorraaditems algemene kennis moet wees nie. Watter strategieë kan hulle gebruik om die kospryse vertroulik te hou?**

- Hou die kospryse in 'n katalogus wat veilig bewaar kan word in die bestuurder se kantoor.
- Geheime kostekode, bv. 'n 10 letter-woord soos BLACKHORSE, waar B=1, L=2, ens.
- Ken aparte produknommers aan elke item toe en teken dit op die rekenaarstelsel aan saam met die spesifieke kospryse.

DOWNLOAD MORE RESOURCES LIKE THIS ON ECOLEBOOKS.COM

Download more resources like this on ECOLEBOOKS.COM

Voorbeeld 6.5: Gelykbreekpunt (GBP) en Bydrae per eenheid

Agtergrond inligting:

Die berekening van die GBP sluit 'n eenvoudige dog beduidende berekening vir die deler in, nl. **Verkoopprys** min **Veranderlike koste per eenheid.** Die antwoord op hierdie berekening staan as die **Bydrae per eenheid** bekend..

Byvoorbeeld, as die Verkoopprys R500 per eenheid is en die Veranderlike koste R300 per eenheid is, is die Bydrae per eenheid R200. Die verkoopwaarde sal die winste laat styg, maar die Veranderlike koste sal die winste laat afneem, so die Bydrae is die netto effek. Daar word van leerders verwag om te begryp dat die Bydrae die netto randwaarde is wat elke eenheid wat geproduseer is, tot die verhaling van Vaste koste bydra.

Vir die doel van die KABV-inhoud is alle koste óf **Vaste** (nl. Fabrieksbokoste & Administrasiekoste) óf **Veranderlike** (nl. Direkte materiaal, Direkte arbeid en Verkoop-/Verspreidingskoste). Daar moet aanvaar word dat Vaste koste vir ten minste een finansiële jaar konstant sal bly en dat Veranderlike koste in direkte verhouding tot die aantal eenhede geproduseer, is. Met ander woorde, die KABV sluit nie semi-veranderlike koste in nie (dit sal op universiteitsvlak bestudeer word).

Dit is belangrik dat leerders ook die onderliggende logika van die GBP sal verstaan. Aanvaar dat Vaste koste R9 000 is en die Bydrae per eenheid R200 is.

Dan:
- As slegs 1 eenheid geproduseer word, sal die verlies gely, R8 800 wees (m.a.w. Vaste koste min R200).
- As 2 eenhede geproduseer word, sal die verlies R8 600 wees (m.a.w. Vaste koste min R400).
- As 3 eenhede geproduseer word, sal die verlies R8 400 wees (m.a.w. Vaste koste min R600), ens.
- Die onderneming sal 40 eenhede moet produseer om die totale Bydrae gelyk te maak aan die totale Vaste koste, m.a.w. R8 000 ÷ R200 = 40 eenhede. Dit is die GBP waarteen die onderneming geen wins of verlies maak, m.a.w. dit breek gelyk.

As hierdie logika behoorlik verstaan word, kan die Bydrae per eenheid maklik in die berekening van ander syfers gebruik word. Vir die berekening van verwagte winste op addisionele eenhede geproduseer, is vaste koste irrelevant aangesien dit konstant bly (m.a.w. daar is geen verhoging in Vaste koste a.g.v. verhoogde produksie nie). Die enigste relevante items is die Verkoopprys (R500) en die Veranderlike koste per eenheid (R300) wat reflekteer in die netto effek van die Bydrae per eenheid van R200. Dit is nie nodig om die totale randwaarde in hierdie geval te bereken of te gebruik nie.

Byvoorbeeld:
- As produksie 10 eenhede ***meer*** as GBP is (m.a.w. as totale produksie 40 + 10 = 50 eenhede is), sal die verwagte wins 10 x R200 = R2 000 wees.
- As produksie 50 eenhede ***meer*** as GBP is (m.a.w. as totale produksie 40 + 50 = 90 eenhede is), sal die verwagte wins 50 x R200 = R10 000 wees.

Bydrae per eenheid kan ook maklik gebruik word om produksieteikens te bereken. In 'n berekening soos hierdie is Vaste koste irrelevant aangesien dit konstant bly (m.a.w. daar is geen toename in Vaste koste nie a.g.v. verhoogde produksie).

Byvoorbeeld:
- Om 'n wins van R2 000 te maak, sal die ***ekstra*** produksie-eenhede R2 000 ÷ R200 = 10 eenhede wees (m.a.w. as totale produksie 40 + 10 = 50 eenhede is).
- Om 'n wins van R30 000 te maak, sal die ***ekstra*** produksie-eenhede R30 000 ÷ R200 = 150 eenhede wees (m.a.w. as totale produksie 40 + 150 = 190 eenhede is).

Verwys na die uitgewerkte voorbeeld op die volgende bladsy.

UITGEWERKTE VOORBEELD VAN GELYKBREEKPUNT & BYDRAE PER EENHEID:

BB BUCKETS

Die onderneming produseer plastiekemmers.

Jy word voorsien van inligting vir die finansiële jaar geëindig 29 Februarie 20.9.

INLIGTING:

A. Produksie, verkope en wins:

- 10 000 emmers is gedurende die 20.9 finansiële jaar geproduseer.
- Die verkoopprys per emmer is R93,00.
- Netto wins vir die 20.9 finansiële jaar per Inkomstestaat is R280 000.

B.

Kostekategorieë	TOTAAL	PER EENHEID
VERANDERLIKE KOSTE	**R430 000**	**R43,00**
Direkte materiaal	R240 000	R24,00
Direkte arbeid	R130 000	R13,00
Verkoop & verspreiding	R60 000	R6,00
VASTE KOSTE	**R220 000**	**R22,00**
Fabrieksbokoste	R180 000	R18,00
Administrasie	R40 000	R4,00
	R650 000	**R65,00**

GEVRA:

(a) Bereken die gelykbreekpunt.

(b) Verskaf 'n berekening om te toon dat die netto wins van R280 000 korrek is.

(c) Bereken:

- Die toename in wins indien 'n ekstra 600 emmers geproduseer word.
- Die totale wins wat verdien sal word indien die addisionele 600 emmers geproduseer word.

(d) Bereken:

- Die aantal addisionele eenhede wat geproduseer moet word om die netto wins met R75 000 te verhoog.
- Die totale aantal eenhede wat geproduseer moet word om die netto wins met R75 000 te verhoog.

Verwys na die oplossing op die volgende bladsy.

DOWNLOAD MORE RESOURCES LIKE THIS ON ECOLEBOOKS.COM

Download more resources like this on ECOLEBOOKS.COM

OPLOSSING:

(a) **Bereken die gelykbreekpunt:**

$\frac{R220\ 000}{R93,00 - R43,00} = \frac{R220\ 000}{R50,00} =$ 4 400 eenhede

(b) **Verskaf 'n berekening om te toon dat die netto wins van R280 000 korrek is:**

(10 000 x R93,00) – R650 000 = R280 000

Sien (a) hierbo
OF (10 000 – 4 400) x R50 = R280 000

(c) **Bereken die toename in wins indien 'n ekstra 600 emmers geproduseer word:**

Sien (a) hierbo
600 eenhede x R50 = R30 000

Bereken die totale wins wat verdien sal word indien die addisionele 600 emmers geproduseer word:

Sien hierbo
R280 000 + R30 000 = R310 000

(d) **Bereken die aantal addisionele eenhede wat geproduseer moet word om die netto wins met R75 000 te verhoog.:**

$\frac{R75\ 000}{R50} =$ 1 500 eenhede
Sien (a) hierbo

Bereken die totale aantal eenhede wat geproduseer moet word om die netto wins met R75 000 te verhoog:

10 000 + 1 500 = 11 500 eenhede

ÉcoleBooks

Kopiereg voorbehou